

*Луцький Р.П.,
доктор юридичних наук, доцент,
директор Науково-дослідного інституту
імені Академіка Івана Луцького,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В АНГЛО-САКСОНСЬКІЙ СІМ'Ї ПРАВА: ПОЗИТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Умовою інтеграції України в Європейський Союз є довершення та створення законодавчої бази відповідно до міжнародних стандартів. Саме тому, варто зазначити, що медіація виступає альтернативним способом захисту прав і свобод громадян у різних сферах життєдіяльності. В Україні медіація лише бере свій початок, але на базі зарубіжного досвіду, а саме особливостей інституту медіації та законодавчої бази дасть можливість проаналізувати і зрозуміти, які саме аспекти в Україні необхідно вдосконалити, а які створити задля ефективного захисту прав і свобод громадян за допомогою медіації.

Медіація як самостійне явище з'явилася в другій половині двадцятого століття. Першими країнами в яких медіація почала своє існування були США, Австралія та Англія і вже згодом вона з'явилася в Європейських країнах – Франція, Німеччина, Польща, Бельгія, Італія, Австрія та Швейцарія.

Саме ініціативи судів в 1980-і роки стали відправною точкою в інтеграції медіації в правове поле Австралії. Важливо відзначити, що традиції медіації, арбітражу, примирення мають в цій країні давню історію.

Як хронологію можна вказати, що на федеральному рівні питанню медіації вперше було приділено увагу в Акті про суди (медіація і арбітраж) від 1991 року (the Courts (Mediation and Arbitration) Act), який вніс зміни до Акту про сімейне право від 1975 року і Акт про федеральний суд Австралії від 1976 року, встановивши на 40 законодавчому федеральному рівні можли-

вість медіації в сімейних і ряді інших суперечок.

Сфера застосування медіації є самостійним та розвинутим інститутом, який застосовується до великого кола спорів. У якості основних сфер застосування можна назвати цивільні, комерційні, сімейні, публічно-правові спори, трудові та інші [5].

В Австралії суд може направити сторони вирішувати спір в будь-який момент, але в загальному порядку це відбувається до винесення рішення судом. Важливо те, що суддя може винести рішення лише по деяким аспектах спору (наприклад, тільки щодо відповідальності), а після цього відправити сторони на медіацію. Якщо ж сторони не вирішать свої питання під час процесу медіації, то сторони можуть відновити судовий процес і суддя продовжує процес в звичайному порядку [4; с. 51].

Цікавим фактом є те, що в Новому Південному Уельсі – це один з найчисельніших штатів Австралії, все сказане та будь-які зізнання, зроблені під час медіації, не можуть бути прийняті як докази по будь-якій справі, у будь-якому суді [1].

В Австралії існує національна система акредитації для медіаторів, яка має в собі мету – одноманітний підхід в підготовці медіаторів. Частою проблемою виступаю зловживання процесом медіації однією зі сторін. Суть зловживання полягає в тому, що особа під час невдалої медіації дізнається інформацію за допомогою якої може знайти відповідні докази на свою користь та скористатися ними у суді. Тому в законодавстві Нового Південного Уельса були внесені штрафні санкції проти сторін, які зловживають процесом таким чином [1].

Англія в сфері застосування медіації має більше ніж двадцять років досвіду. Значну роль в розвитку медіації відіграла реформа в 1997 році (так звані реформи 41 Лорда Вульфа), тоді норми щодо альтернативного врегулювання спорів, в тому числі й медіація, отримали правову основу і почали активніше використовуватися.

Медіація є частиною правової системи Великобританії, що підтверджується включенням норм щодо медіації в цивільний та сімейний процесуальні кодекси. Велику роль у розвитку відіграють суди тому що вони сприяють застосуванню медіації.

Перш за все було необхідно зацікавити процедурою медіації, як звичайних громадян, так і професійних юристів, аби медіація стала використовуваною. Задля цих цілей було створено Центр ефективного вирішення спорів (Centre for Effective Dispute Resolution – CEDR), який є некомерційною організацією та займається популяризацією медіації. Також цей орган має ряд інших функцій, таких як: підготовка і акредитація медіаторів та ряд інших процедур по вирішенню спорів [7].

На початку своєї діяльності, організація зіткнулася з проблемою, що медіаторів було набагато більше, ніж самих справ з якими до них зверталися. Але на сьогодні ситуація корінно змінилася, адже інститут медіації став вигідним та швидким способом вирішення спорів. Ще одна організація, а саме Рада цивільної медіації (Civil Mediation Council) була створена з метою популяризації інституту медіації, але вже серед професійних юристів аби розвіяти сумніви щодо ефективності альтернативних видів вирішення спорів. Однак сумніви щодо медіації виникали у юристів, тому що вони мали сумнів стовно довіри сторін, що мають спір, до професійних навичок медіатора, адже навряд чи медіатор, буде більш поважний, ніж суддя. І тут організація зробила розумний хід – в ролі медіаторів пропонувалися кандидати суддів у відставці і відомих юристів.

Також хотілося б відмітити ще один спосіб популяризації медіації серед населення Англії, здійснення якого було покладено на громадську організацію. В 2004 році Королівська судова служба відкрила Національну «гарячу телефону лінію» з питань медіації, яка змінила назву в 2011 році на «Цивільний каталог медіаторів». Ця служба першочергово була зорієнтована на осіб, які б хотіли застосувати процедуру медіації, але вона була для них занадто дорога. На сьогоднішній день дана служба проводить медіацію по телефону, має свій сайт, де пропонує список медіаторів. Особа, яка зацікавлена може отримати консультацію, розрахунок претензії та список медіаторів, які можуть вирішити питання (не менш важливим є те що ставка медіатора буде фіксованою) [2; с. 132].

Відносно сфери застосування медіації в Англії, то за допомогою медіації врегульовуються наступні види конфліктів: сімейні, цивільні, комерційні (в тому числі й патентні спори та спори у сфері торгівельних знаків), корпоративні спори, дрібні позови, деякі види публічно-правових спорів та кримінально-правові за участю неповнолітніх. Та відповідно до інформації Міністерства юстиції, під час врегулювання спорів за дрібними позовами значна їх кількість проводиться за допомогою електронних засобів (до 96% - по телефону та тому подібні).

В такій країні як США медіація виникла значно раніше ніж в багатьох країнах світу. Вже на початку 60-х років медіація почала зароджуватися в США. У цій країні медіація є спеціальним видом діяльності, що полягає в оптимізації за участю третьої сторони процесу пошуку конфліктуючими сторонами рішення проблеми, яке дозволило б припинити конфлікт.

Медіація користується значною популярністю в США. Без медіаторів у сфері економіки, політики, бізнесу в цій країні не проходить жоден серйозний переговорний процес, а також випускаються журнали, що висвітлюють проблеми медіації («Щоквартальний журнал з медіації»). Водночас, у США існує Національний інститут вирішення конфліктів, який займається розробкою нових методів медіації, а також діють приватні і державні служби медіації [6; с. 46].

В США існує так званий «суд з безліччю дверей»: двері медіації;двері «третейський суд»; двері судового розгляду.

Американські судді з усіх цих «дверей» вибирають медіацію, оскільки вважають, що альтернативне вирішення спорів більш ефективне, ніж суд. У 80-х рр. в Америці відкрилися перші курси з медіації. У 90-х рр. широку популярність мала «медіація-онлайн», особливо, в суперечках за домени. З тих пір також стали поширюватися приватні процедури альтернативних рішень суперечок.

Дуже цікавим є те, що в США вся система права спрямована на те, щоб більшість суперечок вирішувались добровільно до суду, а суддя може перервати суд і порадити сторонам звер-

нутися до медіатора.

У США нормативно правовою основою медіації є «Однаковий Акт про медіацію» від 2001 року та локальні акти, прикладом яких можуть служити «Правила посередництва, що застосовуються в федеральному суді західного округу штату Мічиган».

«Однаковий Акт про медіацію» від 2001 року об'єднав 2,5 тис. різних законів, які регулювали посередницьку діяльність в різних штатах. Він визначає основні поняття і терміни процедури медіації.

Дуже важливим моментом, на який варто звернути увагу, це застосування процедури медіації. Крім добровільної угоди, сторони зобов'язані вирішувати спори за допомогою медіації в силу закону, рішення суду, адміністративного органу або сторони спрямовані для вирішення спору в порядку медіації судом, адміністративним органом або арбітром.

Однаковий акт США крім цього ще й розкриває ряд певних умов, в яких конфіденційність не може бути застосована. Наприклад, привілеї про конфіденційність не поширюються на інформацію, яка: є відкритою для ознайомлення на підставі закону або відноситься до засідання в рамках процедури медіації, яке було відкритим або повинна була бути відкритим відповідно до закону; пов'язана з загрозою нанесення тілесних ушкоджень або вчинення злочину; навмисне використовується для приготування до вчинення злочину, замаху на вчинення чи вчинення або приховування злочину (в тому числі триваючого злочину); використовується для підтвердження або спростування жорстокого поведіння, бездоглядності, безпритульності, або експлуатації в розгляді, в якому стороною виступає дитина або дорослий, якщо справа передається судом для вирішення за допомогою медіації та в даній процедурі бере участь державний орган, або в процедурі медіації бере участь державний орган; впливає на права іншої особи; а також інші випадки, зазначені в «Однаковий акт про медіацію», Федеральному законодавстві або законодавстві штату, в якому розглядається спір.

Детальний опис умов незастосування конфіденційності представляється вельми вірним кроком, з точки зору повноти закону, і захисту законних прав та інтересів, як сторін процесу, так і третіх осіб.

З огляду на особливість США, законодавство штатів може відповідати Однаковому акту повністю, доповнювати його, а може лише в частині відображати основні аспекти федерального нормативно правового акту [3; с. 1-3].

Отже, розглянувши досвід першопочатківців, а саме США, Австрії та Англії можемо підкреслити те, що ці країни вже давно і досить часто застосовують медіацію як спосіб захисту своїх прав і свобод. Перераховані вище країни мають досвід в практичному застосуванні даного інституту, законодавчу базу, спеціалізовані центри з акредитації медіаторів і популяризації медіації та заохочення зі сторони суддів до застосування медіації сторонами у вирішенні спорів, що є гарним досвідом для нас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акт штата Новый Южный Уэльс «Акт о гражданском судопроизводстве» от 16.07.2005 р. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdb/au/legis/nsw/consol_act/cpa2005167/

2. Ивановская Н. В. Медиация в Англии и Уэльсе / Н. В. Ивановская. // Весник РУДН. – 2013. – №1. – С. 130–135.

3. Кратюк Д. А. Процедура медиации в США. Сравнительно правовой анализ федеральных нормативно правовых актов США и РФ / Д. А. Кратюк, В. В. Чернышов. // Всероссийский научно-практический журнал «История, философия, экономика и право». – 2013. – №1. – С. 1–8.

4. Мазуров П. С. Судебная медиация в Австралии: На примере штата Новый Южный Уэльс / Павел Сергеевич Мазуров. // Социально-политические науки. – 2013. – №4. – С. 51–53

5. Медіація у світі: Австралія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу доресурсу: <http://fedim.ru/mediatsiya-v-mire/avstraliya/>

6. Носырева Е. И. Альтернативное разрешение споров в США / Е. И. Носырева. – М. : Издательский дом «Городец», 2005. – 319 с.

7. Цивільно процесуальний кодекс Німеччини // [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://www.gesetze-iminternet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html

*Малімон В.І.,
кандидат наук з державного управління, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ПРИНЦИПИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОСНОВА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Кадрове забезпечення органів державної влади є складовою частиною кадрової політики держави, тому не може будуватися на основі особистих припущень. В основу формування та ефективного функціонування кадрового забезпечення органів державної влади за демократичного врядування мають бути покладені відповідні принципи, які мають бути законодавчо закріпленими, шляхом попереднього вироблення цілісного підходу їх визначення. Принципи кадрового забезпечення органів державної влади – особлива ланка структури кадрового забезпечення, що пронизує зміст кадрового забезпечення на всіх рівнях його побудови та всі його елементи. Принципи кадрового забезпечення нерозривно пов'язані із законодавством, при цьому цей зв'язок має подвійний характер. З одного боку, кожний принцип має бути закріплений нормою законодавства з огляду на те, що не може вважатися принципом кадрового забезпечення те, що не закріплено нормативно. З іншого боку, принципи